

«ТАСДИҚ МЕКУНАМ»

Директори Институти таърих,
бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба
номи А. Дониши АМИТ,
профессор Убайдулло Н. К.
 соли 2023

ХУЛОСАИ

шуъбаҳои таърихи навтарин ва таърихи санъати Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи Аҳмади Дониши АМИТ ба диссертатсияи Амроев Умедҷон Мамадҷонович “Таърихи театрҳои касбии вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даври истиқлол (солҳои 1991-2021)”, барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.02 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик).

Таҳқиқоти диссертатсионии Амроев Умедҷон Мамадҷонович “Таърихи театрҳои касбии вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даври истиқлол (солҳои 1991-2021)” дар ҷаласаи муштараки шуъбаҳои таърихи навтарин ва таърихи санъати Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи Аҳмади Дониши АМИТ 14 март соли 2023, протоколи № 3 баррасӣ шуд.

Дар муҳокима ширкат намуданд: мудири Шуъбаи таърихи навтарин, н.и.т. А.М. Гафуров, д.и.т., профессор Абулҳаев Р.А., д.и.т., профессор Ҳотамов Н.Б., д.и.т. Абдурашитов Ф.М., н.и.т. Каримова Р.Н., н.и.т. Мирзоев Ҷ., н.и.т. Акрамов М., ходими илмӣ Қозизода Ш., ходими хурди илмӣ Исмаилова Ш., мудири Шуъбаи таърихи санъат, д.и.т., профессор Раҷабов А., д.и.т. Қобилова Б.Т., н.и.т. Ҳасанова М.М.

Кори диссертатсионии Амроев У.М. ба таърихи театрҳои касбии вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даври истиқлол, аз ҷумла вазъи онҳо дар солҳои 90-уми асри XX ва рушди фаъолияти онҳо дар ибтидои асри XXI бахшида шудааст. **Шуъбаҳо чунин мешуморанд**, ки

омӯзиши вазъу ҳолати театрҳои касбии вилояти Хатлон дар даҳсолаи аввали даврони истиқлол ва рушди минбаъдаи онҳо дар марҳилаи имрӯза зарурат касб мекунад, чунки вилояти Хатлон яке аз вилоятҳои калон ва сернуфуси ҷумҳурии махсуб ёфта, рушди фарҳанги Тоҷикистон аз бисёр ҷиҳат аз сатҳи фарҳангии ин вилоят вобастагӣ дорад.

Аҳаммияти тадқиқи масъалаи ташаккул ва рушди театрҳои касбӣ дар давраи муосир бо тавачҷуҳ ба ҳадафҳои стратегии давлат, ки ҳамагӣ ба таҳкими давлати ягона ва ваҳдати миллӣ мусоидат менамоянд, хеле афзоиш ёфтааст.

Аз ин рӯ, таҳқиқи мавзӯи мазкур барои таҳким бахшидани худшиносии миллӣ ва амиқ омӯхтани таъриху фарҳанги халқи тоҷик, ки яке аз самтҳои муҳими таҳкими давлати соҳибистиклол махсуб меёбад, мусоидат менамояд. Бо дарназардошти аҳаммияти театрҳои касбӣ дар ҳаёти сиёсӣ ва фарҳангии замони муосир дар ҳар як давлати соҳибистиклолу мутаракқӣ баҳри ташкилу тақомули онҳо тавачҷуҳи хоса зоҳир карда мешавад.

Омӯзиши чараёни инкишофи театрҳои касбии вилояти Хатлон дар шароити дигаргуниҳои иҷтимоӣ – иқтисодии ҷумҳурии, таҷдиди назар намудани раванди таърихӣ онҳо дар замони шӯравӣ ва алоқамандии он бо ҷомеа яке аз масъалаҳои ҳалталаби таърихнигории муосири Тоҷикистон мебошад. Пажӯҳиши мавзӯи мазкур, пеш аз ҳама, саҳифаҳои норавшани таърихи вилоятро бароямон равшан менамояд. Илова бар ин, мубрамияти мавзӯи тадқиқшаванда боз аз он ҷиҳат муайян карда мешавад, ки зимни пажӯҳиши мавзӯъ проблема ва муаммоҳое, ки рушду тақомули театрҳои касбии вилоятро бозмедоранд, ошкор мегарданд. Вақти он расидааст, ки таърихи рушди театрҳои касбии вилояти Хатлон мавриди таҳқиқоти хосаи илмӣ қарор дода шаванд. Зеро баррасии илмӣ ин мавзӯъ, ошкор намудани муаммоҳо ва камбудии мавҷуда ба рушди минбаъдаи театрҳои вилоят мусоидат хоҳад намуд.

Ҳамин тариқ, таҳқиқ ва баррасии вазъи театрҳои касбии вилояти Хатлон дар даври истиқлол мубрам буда, аҳамияти илмӣ-назариявӣ ва амалӣ дорад.

Дар таҳқиқоти Амроев У. маводи ғании бойгонӣ, аз ҷумла маводҳои бойгонии ҷории Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон (БҶ ВФ ҶТ), Бойгонии давлатии таърихи навтарини Ҷумҳурии Тоҷикистон (БДТНҶТ), Бойгонии марказии ҷумҳуриявӣ (БМТ), Бойгонии ҷории Раёсати фарҳанги вилояти Хатлон (БҶ РФВХ) ва Бойгонии бахши фарҳанги минтақаи Кӯлоби вилояти Хатлон (БҶ БФМКВХ), инчунин санадҳои меъёрӣ - ҳуқуқӣ: Қонунҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соҳаи фарҳанг, Концепсияи рушди фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, қарорҳои Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон, татбиқи Барномаҳои давлатӣ дар соҳаи фарҳанг ва маълумотҳои оморӣ васеъ истифода шудааст.

Навоварии рисолаи Амроев У.М. дар он зоҳир мегардад, ки муаллиф бори аввал ба таври монографӣ фаъолияти театрҳои касбии вилояти Хатлонро мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор дода, ба муайян намудани аҳамият ва нақши ин муассисаҳо дар ташаккули маънавияти мардуми вилоят кӯшиш ба харҷ додааст. Дар баробари ин дар асоси манбаъ, сарчашмаҳо ва ҳуҷҷатҳои фаровони таърихӣ фаъолияти ин муассисаҳо ба таври илмӣ мавриди таҳлил қарор гирифтааст.

Саҳми шахсии докталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар омӯзиши маводи бойгонии ҷорӣ, коркарди илмӣ, таҳлили нави асарҳои зиёди илмӣ вобаста ба таърихи театрҳои касбии вилояти Хатлон дар даври истиқлолият рӯйи қор омадаанд, инчунин дар баррасии натиҷаҳои таҳқиқот дар конференсияҳои илмӣ-амалии ҷумҳуриявӣ ва таълифи мақолаҳои илмӣ зоҳир мегардад.

Диссертатсия дорони аҳамияти илмӣ–назариявӣ ва амалӣ буда, мазмун ва муҳтавои назариявии рисола, бахусус дастовардҳои фарҳангиро метавон ҳамчун натиҷаи асосии чараёни ислоҳоти иҷтимоӣ-

фарҳангии асри XXI, минбаъд дар омӯзиши таърихи халқи тоҷик дар замони соҳибистиклолӣ истифода намуд. Илова бар ин, натиҷаҳои таҳқиқот ҳангоми таълифи қисматҳои таърихи фарҳанги Тоҷикистон дар солҳои истиқлолият, омода намудани китобу дастурҳои таълимӣ ва курсҳои махсус аз рӯи ихтисоси санъати театри дар муассисаҳои таълимии Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон, инчунин, бо мақсади беҳтар намудан ва ба талаботи замони нав ба роҳ мондани фаъолияти театрҳои касбӣ, ҳангоми коркарди масоили мубрами театрҳо ва таҳия намудани сохтор ва самтҳои фаъолияти минбаъдаи ин муассисаҳо аз тарафи Пажӯҳишгоҳи илмӣ – тадқиқотии фарҳанг ва иттилооти Ҷумҳурии Тоҷикистон мусоидат хоҳанд кард.

Хулосаҳо ва тавсияҳои диссертатсия барои ҳалли бисёр масъалаҳои ҳалталаби Тоҷикистон дар заминаи ташкил ва рушду такомули театрҳои касбӣ хеле муфиданд. Натиҷаи таҳқиқоти мазкур, аз ҷумла хулосаҳои илмӣ, навгониҳои илмӣ, муқарароти ба ҳимоя пешниҳод шаванда ва тавсияҳои ҷанбаи амали дошта, бевосита аз ҷониби муаллиф таҳия, баррасӣ ва собит карда шудаанд.

Асосҳои методологии таҳқиқот ба мақсад ва вазифаҳои дар пеш гузошта мутобиқ карда шудаанд. Муаллиф бештар ба объективияти таърихӣ, принцип ва усулҳои таърихӣ таҳқиқот таъя намуда, раванди омӯзиши таърих ва рушди театрҳои касбии вилояти Хатлонро дар даврони истиқлол бо далелҳо, воқеъбинона мавриди таҳлил қарор додааст.

Дар натиҷаи таҳлили масъалаҳо вобаста ба вазифа ва хусусияти кори тадқиқотӣ методҳои гуногун: омӯзиши далелҳо ва маводҳои бойгонӣ, таҳлили таърихӣ – қиёсӣ, таърихӣ – типологӣ, таърихӣ – системавӣ, муқоисавӣ – таърихӣ ва масъалагузорӣ - таҳлилий истифода гардидаанд.

Автореферати диссертатсия муҳтавои асосии онро пурра фаро гирифта, муқарароти асосии диссертатсия дар мақолаҳои илмӣ унвонҷӯ инъикос гардидааст.

**ФЕҲРИСТИ ИНТИШОРОТИ ИЛМИИ ДОВТАЛАБИ ДАРЁФТИ
ДАРАЧАИ ИЛМӢ**

**Мақолаҳои илмие, ки дар маҷаллаҳои тақризшавандаи ҚОА назди
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба таъбири расидаанд:**

1. Амроев, У. Театри зодаи истиқлол / Ш. Шарифов, У. Амроев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2019. - №6. – С. 112-117.

2. Амроев, У. М. Таърихи ташаккули театри касбии тоҷик / У. Амроев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2020. - №6. – С. 80-84.

3. Амроев, У. Марде дар дунёи ҳунар / У. Амроев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2020. - №10. – С. 134-139.

4. Амроев, У. Состояние профессиональных театров Хатлонской области в годы Великой отечественной Войны (1941-1945) / У. Амроев // Вестник Педагогического университета имени С. Айни (научный журнал). – 2021. - № 3 (92). – С. 269 - 272.

5. Амроев, У. Гулҷеҳра Содиқова ва анъанаи иҷрои мусиқии мардумӣ / У. Амроев // Муаррих (маҷаллаи илмӣ - назариявӣ). - 2022. - №2 (30). – С. 163-169.

6. Амроев, У. Тӯйдӣ Бобиева ва бунёди театри дар Кӯлоб / А. Раҷабов, У. Амроев // Паёми Донишгоҳи миллии Тоҷикистон. – 2023. - №12. Ҷ.1. – С. 113-117.

Мақолаҳои дар дигар нашрияҳо ба таъбири расида:

7. Амроев, У. Актриса ва коргузори созанда / У. Амроев // Мизгирдии байналмилалӣ илмӣ дар мавзӯи «Нақш ва ҷойгоҳи зан дар ташаккул ва пешрафти фарҳанги бадеӣ: анъана ва имрӯз» бахшида ба 70-умин содрӯзи Ҳунарпешаи халқии Тоҷикистон Мастона Эргашева. (Иттифоқи композиторони Тоҷикистон, 28 октябри соли 2022). – Душанбе, 2022). – С. 210-217.

8. Амроев, У. Вазъи имрӯзаи муассисаҳои фарҳанги вилояти Хатлон дар даврони соҳибистиқлолӣ / У. Амроев // Маводҳои

конференсияи ҳафтуми байналмилалӣ илмӣ «Нақши олимони ҷавон дар рушди илм, инноватсия ва технология» дар доираи ҷаласаи 36-уми Шӯрои Ассотсиатсияи байналмилалӣ Академияи илмҳо. Шӯрои олимони ҷавони Академияи миллии илмҳои Тоҷикистон (19 - 20 декабри соли 2022). – Душанбе, 2022. – С. 227 - 235.

9. Амроев, У. Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон – эъморӣ давлатӣ навини миллии халқи тоҷик / У. Амроев // Маҷмаи конференсияи илмӣ – назариявӣ ҷумҳуриявӣ дар мавзӯи «Аҳамияти таърихӣ Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мустаҳкам гардонидани пояҳои истиқлоли давлатӣ» бахшида ба 30 - солагии Иҷлосияи XVI Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон. (Донишгоҳи давлатии омӯзгории Тоҷикистон ба номи С. Айни, 15 ноябри соли 2022). – Душанбе, 2022. – С. 299 - 302.

Мувофиқати мазмуни диссертатсия ба ихтисоси интихобшуда.

Рисолаи диссертатсионии Амроев Умедҷон Мамадхонович “Таърихи театрҳои касбии вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даврони истиқлол (солҳои 1991-2021)” аз рӯи мазмун, предмет ва усули таҳқиқ ба бандҳои 3,6,7,11,12 шиносномаи ихтисоси 07.00.02 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) мувофиқат мекунад.

Дар натиҷаи муҳокимаи диссертатсияи Амроев Умедҷон Мамадхонович “Таърихи театрҳои касбии вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даврони истиқлол (солҳои 1991-2021)” ҷаласаи муштараки шӯбаҳои таърихи навтарин ва таърихи санъати Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи Аҳмади Дониши АМИТ қарор мекунад:

1. Диссертатсияи Амроев Умедҷон Мамадхонович “Таърихи театрҳои касбии вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даврони истиқлол (солҳои 1991-2021)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 07.00.02 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи

точик) таҳқиқоти анҷомёфта ба ҳисоб рафта, ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад.

2. Диссертатсияи Амроев Умедҷон Мамадҷонович “Таърихи театрҳои касбии вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар даврони истиқлол (солҳои 1991-2021)” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои таърих аз рӯйи ихтисоси 07.00.02 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) бо дарназардошти пешниҳоду тавсияҳо барои баррасӣ ва ҳимоя ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-035-и назди Институти таърих, бостоншиносӣ ва мардумшиносии ба номи А. Дониши АМИТ пешниҳод карда шавад.

Қарори мазкур дар ҷаласаи муштараки Шуъбаҳои таърихи навтарин ва таърихи санъат 14 март соли 2023, протоколи № 3 бо 12 овози тарафдор (зид, бетараф – нест) қабул карда шуд.

Раиси ҷаласа:

**Мудири Шуъбаи таърихи навтарин,
номзади илмҳои таърих, дотсент,**

 А.М. Ғафуров

**Мудири Шуъбаи таърихи санъат,
Доктори илмҳои таърих, профессор**

 А. Раҷабов

Котиб:

 Ш. Қозизода

Имзоҳои Ғафуров А.М., Раҷабов А. ва Қозизода Ш.-ро тасдиқ мекунам:

Сардори шуъбаи кадрҳо

Ғайзуллоева Г.

14.03.23